

Rewolucja rosyjska

Spuścizna

„Implementacje strategii” zmiany

pod redakcją Anny Jach

Rewolucja rosyjska

Spuścizna

„Implementacje strategii” zmiany

ROSJA

Wczoraj, dziś i jutro

Polityka – Kultura – Gospodarka – Religia

Pod redakcją Joachima Dieca, Anny Jach i Michała Kuryłowicza

Tom 21

Rewolucja rosyjska

Spuścizna

„Implementacje strategii” zmiany

pod redakcją Anny Jach

Kraków

Copyright by individual authors, 2017

Recenzent
prof. dr hab. Andrzej Czajowski

Redakcja
Joanna Hańczkiewicz

Projekt okładki
Dorota Furas

ISBN 978-83-7638-902-8

DOI: <https://doi.org/10.12797/9788376389028>

Publikacja dofinansowana przez Wydział Studiów Międzynarodowych
i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

KSIEGARNIA AKADEMICKA
ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel./faks: 12 431 27 43, 12 421 13 87
e-mail: akademicka@akademicka.pl

Księgarnia internetowa:
www.akademicka.pl

Pamięci Profesora Andrzeja Chodubskiego poświęcam

Anna Jach

Kraków 2017

Spis treści

Rozdział 1

Anna Jach

Proces „implementacji strategii” rewolucji – koncepcje, metody, doświadczenia	9
--	---

Rozdział 2

Karolina Maćko

Proletariaccy jakobini – rewolucja francuska i przewrót październikowy w perspektywie porównawczej. Ideały Wielkiej Rewolucji 100 lat później	31
---	----

Rozdział 3

Sebastian Torlop

Geopolityczne znaczenie Syberii w perspektywie globalnego ocieplenia	45
---	----

Rozdział 4

Witalii Kariev

Autonomiczno-federacyjne koncepcje Wołodymyra Wynnyczenki w kontekście polityki jego rządu wobec Rządu Tymczasowego	59
---	----

Rozdział 5

Dymitr Romanowski

Historia, polityka a zbawienie	71
--------------------------------------	----

Rozdział 6

Aleksandr Sungurow

Rosyjskie i radzieckie tradycje udziału przedstawicieli środowiska akademickiego w polityce: Władimir Wiernadski, Andriej Sacharow i inni	81
---	----

	Rozdział 7	
Kinga Osierda	Współczesne <i>Беспризорные дети</i> – przedstawienie problemu samotności wśród rosyjskich dzieci	91
	Rozdział 8	
Katarzyna Duda	Niewolnicy wolności (Swietłana Aleksijewicz, <i>Czasy secondhand. Koniec czerwonego człowieka</i>)	101
	Rozdział 9	
Elżbieta Żak	Karnawał rewolucji (Olga Sławnikowa, 2017)	113
	Rozdział 10	
Michał Kuryłowicz	Rewolucja oraz dzieje ZSRR w perspektywie rosyjskiej edukacji historycznej	125
	Rozdział 11	
Roman Sawienkow	Rewolucja z 1917 roku w procesach politycznych współczesnej Rosji	137
	Rozdział 12	
Irina Orłowa	Tworzenie mechanizmów samoregulacji i kształtowanie systemu demokracji we współczesnej Rosji	145
	Rozdział 13	
Anna Jach	<i>Pieriestrojka</i> – reformowanie spuścizny rewolucji	157
	Rozdział 14	
Rafał Lisiakiewicz	Model gospodarczy Rosji Putina a spuścizna potransformacyjna.	189
	Rozdział 15	
Anna Jach	„Implementacje strategii” zmiany. Próba bilansu	205
	Bibliografia	217
	Noty o autorach	231

SEBASTIAN TORŁOP <https://orcid.org/0000-0003-4056-9376>
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Rozdział 3

Geopolityczne znaczenie Syberii w perspektywie globalnego ocieplenia

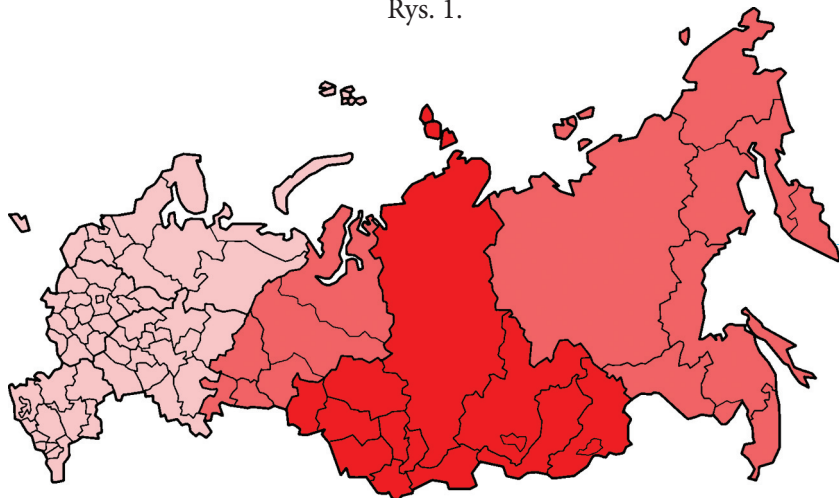
Historia Syberii i działania przyczyniające się do globalnego ocieplenia

Syberia to jedna z największych krain geograficznych na świecie. Na jej rozległym terytorium można zaobserwować duże zróżnicowanie klimatyczne – od ciężkich, zimnych wiatrów północy, które wraz z wieczną zmarzliną tworzą często niemożliwą do wytrzymania aurę, po gorące południe, które przechodzi łagodnie ze stepu w bezkresną pustynię. W tym miejscu należy zaznaczyć, że istnieją dwie metody określania granic terenów syberyjskich. Jedna z nich, nazywana historyczną i zwyczajową, za terytoria syberyjskie uznaje obszar obecnego Syberyjskiego Okręgu Federalnego.

O definicji drugiej, geograficznej, w swojej pracy z 1892 roku pisze Mikołaj Michaiłowicz Yadrintsev następująco:

Syberia zajmuje całą północną Azję i rozciąga się na północ, do Oceanu Arktycznego. Na wschodzie sięga do Oceanu Spokojnego, na południu graniczy z Cesarstwem Chińskim, na południowym wschodzie graniczy

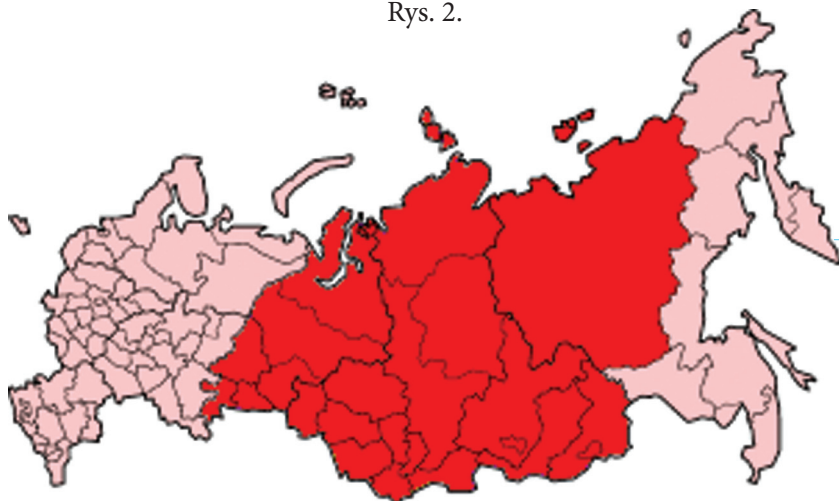
Rys. 1.

Mapa przedstawiająca historyczną metodę określania granic Syberii.

Źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Siberia_Federal_Subjects.png#/media/File:Siberia_Federal_Subjects.png

Rys. 2.

Mapa przedstawiająca geograficzną metodę określania granic Syberii.

Źródło: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:SiberiaMap.png#/media/File:SiberiaMap.png>

z środkowoazjatyckimi posiadłościami Cesarstwa Rosyjskiego. Na północnym zachodzie i zachodzie Syberia jest oddzielona od europejskiej części Rosji pasmem gór Ural (Ядринцев, 2003, s. 556).

Ze względu na charakter niniejszej pracy za punkt wyjścia przyjmuję definicję geograficzną, gdyż pisząc o przemyśle regionu, nie sposób pominąć terenów po wschodniej stronie Uralu, zaliczających się do Syberii Zachodniej, oraz Jakucji, która w myśl definicji Yadrintseva należy do Syberii Wschodniej, a które nie mieszczą się w granicach historycznych.

Historia Syberii w ramach Imperium Rosyjskiego zaczyna się od zajęcia tego terytorium przez państwo carów. Terenami syberyjskimi zainteresował się dopiero Iwan IV Groźny, który za pośrednictwem sławnego rozbójnika i kozaka, Jermaka Timofiejewicza, oraz jego drużyny w latach 1581-1583 podbijał zachodnie tereny Syberii. Car jako pierwszy dostrzegł geostrategiczną potrzebę podbicia wschodnich terytoriów nie ze względów gospodarczych czy imperialistycznych, a z powodu konieczności obrony własnego terytorium – to właśnie zza Uralu przybyły hordy tatarskie, które narzuciły jarzmo poprzednikom Iwana. O ostatecznym podbiciu całego terytorium Syberii, zarówno części zachodniej, jak i wschodniej, można mówić od roku 1640, który uznaje się za symboliczny koniec wypraw rosyjskich zdobywców na Wschód.

Po zdobyciu tak rozległych terenów problemem okazało się administrowanie nimi, dlatego pierwsza fala industrializacji nastąpiła dopiero w roku 1726. Determinowała ją zakończona niedawno III wojna północna, która, choć zwycięska dla Cesarstwa Rosyjskiego, obnażyła brak dostępu rosyjskiego przemysłu do wystarczających złóż surowców. W 1726 roku rosyjski potentat i przedsiębiorca Akinf Demidow otrzymał pozwolenie na zagospodarowanie złóż miedzi w okolicach Tomsku i Kuźniecka (Łukawski, 1981, s. 126-127), a już po trzech latach na tych terenach powstał pierwszy zakład przemysłowy. W ciągu kolejnych dziesięciu lat Demidow rozwinął swoje przedsiębiorstwo przemysłowe – zbudował dwa kolejne zakłady, a wreszcie utworzył altajski okręg przemysłowy. Sieć przemysłowa stworzona przez Demidowa była tak lukratywna, że już dwa lata po jego śmierci (1745) wszystkie przedsiębiorstwa znacjonalizowano, a za oficjalny powód podano nielegalny wytop srebra, którego miały podejmować się zakłady Demidowa. Okres tych pierwszych zakładów przemysłowych na Syberii Zachodniej i od-

krycia nowych złóż ukazały państwu rosyjskiemu potencjał surowcowy i gospodarczy krainy, co spowodowało napływ na to terytorium licznych przedsiębiorców oraz gwałtowny rozwój zakładów i okręgów górniczo-hutniczych, co pośrednio przyczyniło się do budowy kolei transsyberyjskiej w latach 1891-1916 (badania geologiczne związane z tym przedsięwzięciem wykazały kolejne, bogate złoża metali na terytoriach syberyjskich).

Rewolucja październikowa przyniosła ogromne zmiany. Nowi władze państwa musieli poradzić sobie z podstawowym problemem – deficytem klasy robotniczej. W państwie carskim robotnicy stanowili mniejszość, a większość poddanych trudniła się rolnictwem i rzemiosłem. Aby to zmienić, należało odbudować załazłki przemysłu, zniszczone i zaniedbane z powodu najpierw I wojny światowej, a następnie wielkiej wojny domowej, która, m.in. na Syberii, toczyła się nieprzerwanie aż do roku 1921. Lata 1921-1925 na Syberii to okres trudnej, ale zakończonej sukcesem odbudowy przemysłu. Na lata 1925-1932 radzieccy ekonomiści opracowali plan rozwoju gospodarczego Syberii z naciskiem na wykorzystanie potencjału przemysłowego, rozbudowę kopalń i zakładów górniczo-hutniczych. Rozwój przemysłowy na Syberii w tym okresie zanotował trzykrotny wzrost, podczas gdy w skali całego ZSRR wzrost ten osiągnął wartość 2,8. Co więcej, według rosyjskiego doktora nauk historycznych Witalija Lelczuka (Лельчук, b.d.) „w mniej niż trzynaście lat utworzono ok. 9 tysięcy zakładów, fabryk, kopalń, elektrowni, pól naftowych. Już w 1930 roku, po raz pierwszy w historii naszego kraju, wielkość produkcji przemysłowej przekroczyła wielkość produkcji dóbr konsumpcyjnych”. Tak ogromny skok industrialny był możliwy jedynie dzięki ogromnemu zaangażowaniu robotników wierzących w głoszone idee. Jak pisze Łukawski (1981, s. 340-341),

wraz ze wzrostem przemysłu na Syberii zwiększała się również liczba robotników w nim zatrudnionych. (...) Pierwszy plan pięcioletni został wykonany w ciągu 4 lat i 3 miesięcy głównie dzięki olbrzymiemu poświęceniu klasy robotniczej. Nie zważając na bardzo trudne warunki materialne i niewielkie płace, robotnicy i budowniczowie nowych zakładów pracowali z wielkim entuzjazmem, współzawodnicząc między sobą o lepszą wydajność produkcji i obniżenie kosztów własnych produkcji. Współzawodnictwo pracy rozwinęło się na szerszą skalę najpierw wśród górników, potem objęło robotników innych gałęzi przemysłu.

Można przypuszczać, że z utworzonych w ZSRR dziewięciu tysięcy zakładów produkcji przemysłowej większość z powodu rozmieszczenia surowców naturalnych znajdowała się na Syberii. Jeśli doliczyć do tego zakłady przeniesione w 1941 roku z europejskiej części RFSRR (odpowiednio: 667 na Ural, 244 na Syberię Zachodnią, 78 na Syberię Wschodnią – Министерство обороны Российской Федерации, b.d.), można wnioskować, że na terytoriach syberyjskich znalazło się blisko 85% zakładów przemysłowych ZSRR.

Każdy z tych zakładów produkował ogromne ilości CO₂ i pary wodnej, które według raportu opublikowanego w Biuletynie Amerykańskiego Towarzystwa Meteorologicznego (Kiehl, Trenberth, 2006, s. 197-208) stanowią łącznie do 88% wszystkich gazów cieplarnianych. Trudno jednoznacznie ocenić, ile gazów cieplarnianych produkowały zakłady przemysłowe ZSRR, ponieważ pierwsze pomiary emisji dwutlenku węgla do atmosfery zaczęto wykonywać dopiero w roku 1958, jednakże bieżące raporty firmy KGHM (2015, s. 10-11) pokazują, że jeden zakład przemysłowy produkuje (w przybliżeniu) 120 tysięcy ton dwutlenku węgla rocznie. Takie wyliczenie pozwala przypuszczać, że w latach 1939-1969 poziom emisji dwutlenku węgla w ZSRR utrzymywał się na poziomie ponad miliarda ton rocznie (należy również spostrzec, że aktualnie w wyniku międzynarodowych ustaleń i nacisków organizacji ekologicznych zakłady przemysłowe starają się ograniczać emisję gazów szkodliwych, czego w Związku Radzieckim z największym prawdopodobieństwem nie przestrzegano, zatem wynik ten mógł być jeszcze wyższy). To spekulacyjne przybliżenie wydaje się jeszcze bardziej prawdopodobne przy zestawieniu go z danymi z roku 1970 (BP, 2015), kiedy to sama RFSRR zajmowała drugie miejsce na świecie pod względem ilości produkowanego dwutlenku węgla (1,4 miliarda ton rocznie), co stanowiło blisko 10% emisji światowej. W kolejnych latach istnienia ZSRR można zauważyć znaczny wzrost emisji tego gazu, co związane było bezpośrednio z odkryciem na Syberii potężnych złóż ropy naftowej i gazu ziemnego.

Podsumowując tę część pracy, należy zauważyć, że gdyby nie rewolucja październikowa, nie nastąpiłaby tak nagle i rozległa industrializacja terenów zajmowanych później przez bolszewików, co znacznie ograniczyłoby emisję CO₂ i innych gazów cieplarnianych do atmosfery. To nie-

wątpliwie spowolniłoby rozwój globalnego ocieplenia. Jeżeli dodatkowo uzna się, że dzięki rewolucji paździenikowej założenia marksistowskie (w tym nacisk na industrializację) mogły objąć również inne kraje, takie jak Cesarstwo Chińskie (później Chińską Republikę Ludową), to można przypuszczać, iż rewolucja paździenikowa pośrednio stała się przyczyną nasilenia procesów związanych z globalnym ociepleniem.

Globalne ocieplenie i jego perspektywiczne skutki

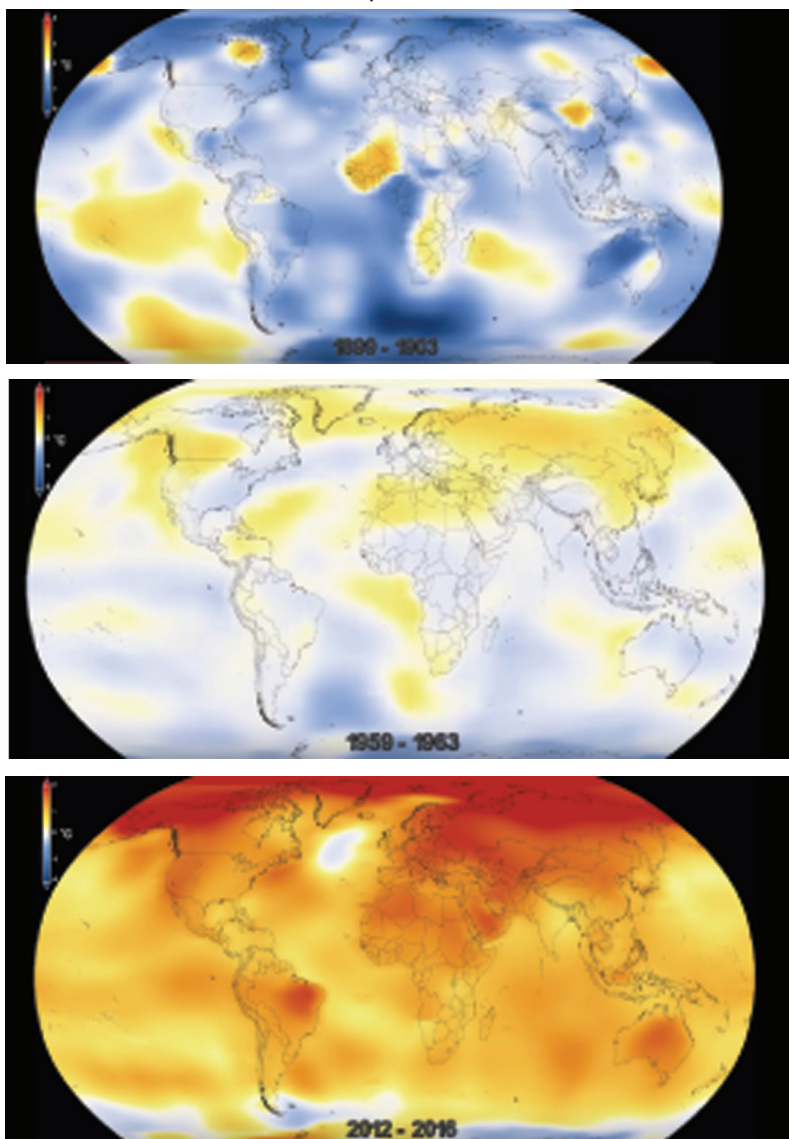
„Ocieplenie klimatu, będące przesłanką jego zmiany, jest niekwestionowanym faktem. Zaś sama zmiana klimatu jest ciągle zjawiskiem perspektywicznym. Mimo to wzbudza dyskusję na temat możliwych przyczyn i skutków dla cywilizacji ludzi” (Pietraś, 2010, s. 5). Stwierdzenie to, choć w środowisku naukowym niepodważalne, często bywa kwestionowane ze względu na wątpliwości co do istnienia zjawiska globalnego ocieplenia. Analizując przedstawione ilustracje, można zauważyć, że efekt cieplarniany w kolejnych okresach pogłębiał się.

Jednym z dokumentów potwierdzających globalne ocieplenie jako zjawisko oddziałujące na ziemię jest czwarty raport Międzyrządowego Zespołu do spraw Zmian Klimatu (IPCC, 2007). Raport ten, przygotowany przez blisko 600 osób z 40 krajów, stwierdza, że prawdopodobieństwo wywołania efektu cieplarnianego z powodu czynników antropogenicznych wynosi aż 90%, oraz przewiduje, że w XXI wieku średnia temperatura na Ziemi wzrośnie między 1,1°C a 6,4°C.

Taka zmiana klimatu będzie miała bezpośredni wpływ również na terytoria Syberii. Na całej północy opisywanego terenu znajdują się zlodowaciale gleby – tzw. wieczna zmarzlina. Jej istnienie warunkowane jest tym, że średnia roczna temperatura na danym terytorium nie przekracza progu -11°C. Po przeanalizowaniu mapy izoterm w Federacji Rosyjskiej widać, że już czterostopniowy wzrost średniej rocznej temperatury spowodowałby ustępowanie wiecznej zmarzliny, a niektórzy publicyści (Harvey, 2013) twierdzą, że wystarczy już półtorastopniowa zmiana.

Globalne ocieplenie, mimo że jest postrzegane jako proces negatywny, dla władającej Syberią Rosji może nieść określone korzyści eko-

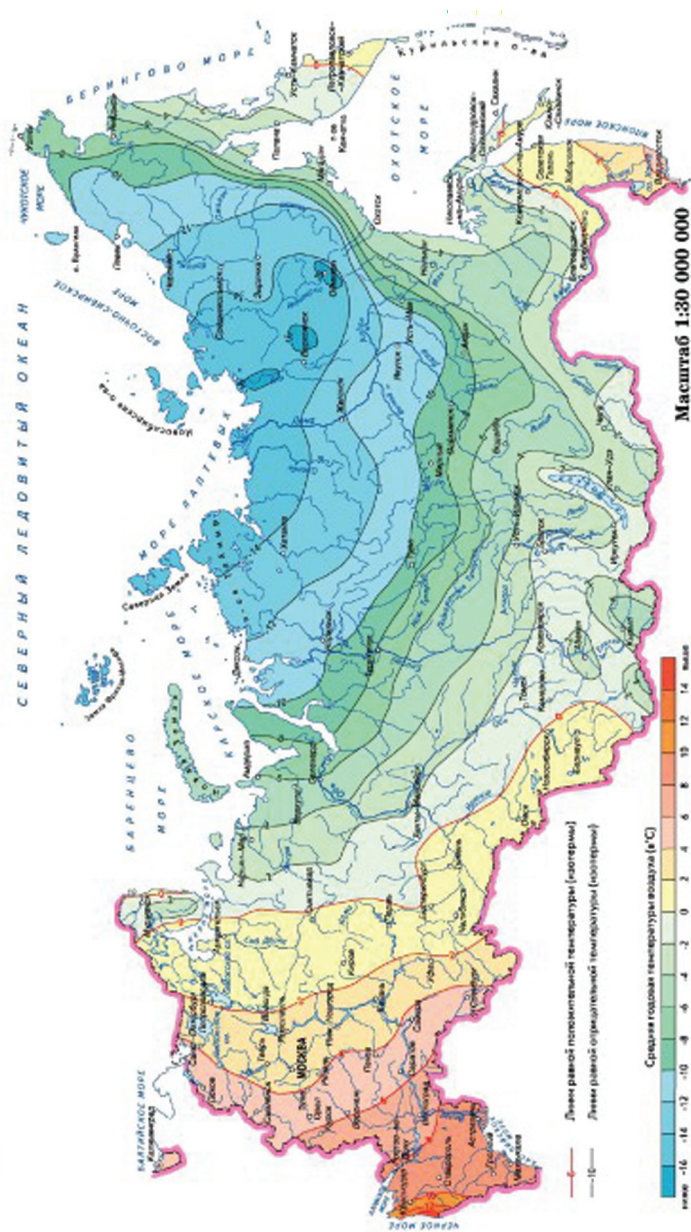
Rys. 3-5.

Zmiany średniej rocznej temperatury na świecie w latach 1899-2016.
Źródło: https://climate.nasa.gov/climate_resources/139/

Rys. 6.

ГОД

Mapa izoterm w Federacji Rosyjskiej.

Źródło: <http://pochemu.org/mir-vokrug-nas/item/pochemu-otmeczayut-letnie-temperatury-na-grafike-godovyh-amplitud>

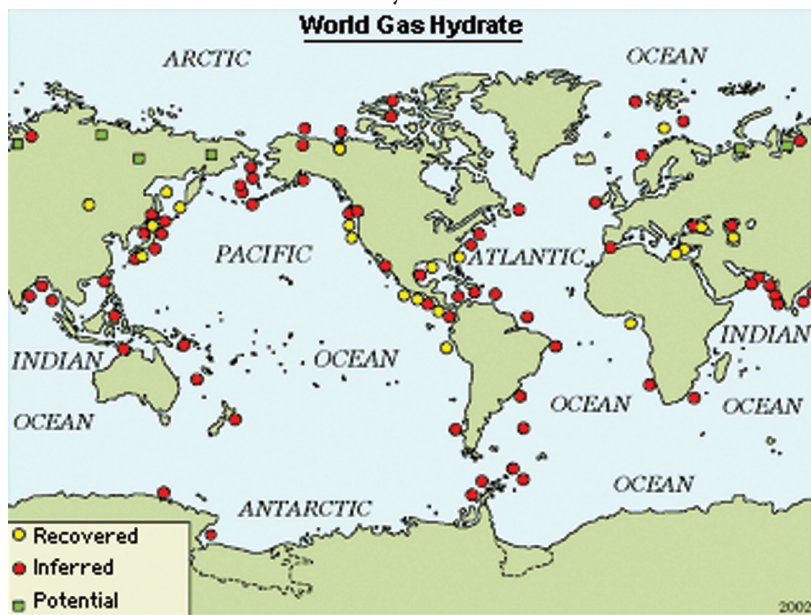
nomiczne, zwłaszcza w kontekście eksploatacji tamtejszych surowców energetycznych. „Spośród kilku regionów wydobywania ropy w Rosji na pierwszym miejscu od kilkadziesiąt lat plasuje się Syberia Zachodnia. Według danych za rok 2012 przypada na nią 61,2% całkowitego rocznego wydobycia [w Rosji – S. T.]” (Kosowska, 2016, s. 56). W przypadku wzrostu średniej rocznej temperatury koszt wydobycia surowców i działania zakładów wydobywczych zmniejszy się (m.in. dzięki łatwiejszemu transportowi). Również wschodnia część tego terytorium może skorzystać na nadchodzącej zmianie: „Zgodnie z założeniami SE-2035 [Strategia Energetyczna Federacji Rosyjskiej do 2035 roku – S. T.] Syberia Wschodnia w przyszłości ma stać się jedną z najważniejszych prowincji naftowych Rosji, kompensując spadek wydobycia na szelfach Syberii Zachodniej” (Kosowska, 2016, s. 66). Porównując powyższe opisy z mapą aktualnych i perspektywicznych złóż ropy naftowej i gazu wydaną przez rosyjski Gazprom, można stwierdzić, że pod pokrywą wiecznej zmarzliny na Syberii będzie można w przyszłości odnaleźć nie tylko liczne złoża surowców energetycznych, lecz także bogate pokłady innych surowców, takich jak metale czy istotne pierwiastki chemiczne, których złoża w dzisiejszych czasach powoli się wyczerpują.

Kolejnym argumentem na rzecz opłacalności zachodzących zmian klimatycznych na Syberii są wysokie koszty wydobycia surowców energetycznych na szelfach mórz, które można zredukować poprzez eksploatację nowych złóż śródlądowych.

Opisując zalety płynące z wydobycia surowców energetycznych na Syberii, nie należy zapominać o klatracie metanu (hydrat metanu, wodzian metanu). Przyjmuje się, że ta niedoceniana jak dotąd substancja została odkryta w 1888 roku przez francuskiego naukowca, Paula Villarda, a jej występowanie uzależnione jest od niskich temperatur i odpowiednio wysokiego ciśnienia, czego dowodzi odnajdywanie złóż tego surowca na dnach mórz, oceanów, jak również pod wieczną zmarzliną (pokrywa prawie całość północnych i północno-wschodnich terenów Syberii).

Niepodważalna wyższość klatratu metanu nad gazem ziemnym opiera się na wielu czynnikach. Jak podaje Anna Rabajczyk (2009, s. 43), w warunkach naturalnych 1 litr sześcienny tej substancji odpowiada 168 litrom metanu w stanie gazowym, co czyni go bardziej energetycz-

Rys. 8.

Występowanie oraz potencjalne położenie klatratu metanu.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Klatrat_metanu#/media/File:Methane_Clathrate_Location_Map_USGS.gif

nym nawet od węgla kamiennego czy ropy naftowej. Dodatkowym atutem są niskie temperatury transportu tego surowca, dzięki czemu jest on atrakcyjniejszy od skroplonego gazu ziemnego (LNG), gdyż aby transportować hydraty, potrzeba od 0°C do 20°C, podczas gdy transport LNG wymaga temperatury poniżej -160°C (Balcewicz, 2012, s. 3). Również wielkość zasobów obydwu surowców na świecie znacznie się różni. Rozpoznane złoża gazu ziemnego na świecie w 2001 roku zostały oszacowane na 154 biliony m³ (Górnicza Izba Przemysłowo-Handlowa, 2003). Tymczasem wielkość zasobów klatratu metanu szacuje się na 21 biliardów m³ (Milkov, 2004). Problematiczna pozostaje dotychczas technologia wydobycia tego surowca, gdyż nagła zmiana ciśnienia bądź temperatury rozrywa wiązania substancji, co powoduje nagłe uwalnianie się metanu. Jednakże właśnie to zjawisko będzie wymagać w przyszłości wydobywania wspomnianej substancji. Zaniechanie opraco-

wywania technologii pozyskiwania klatratu metanu może skutkować w perspektywie kolejnych 50 lat (wskutek oddziaływania efektu cieplarnianego) gwałtownym i niekontrolowanym uwolnieniem do atmosfery ogromnych ilości metanu. W najbardziej pesymistycznym scenariuszu (hipoteza pistoletu metanowego) może to doprowadzić do kompletnego zniszczenia bariery, która pozwala ludzkości żyć na Ziemi.

Jednakże można zauważyć już pozytywne tendencje w kierunku opracowywania metod wydobywania wodzianu metanu. Przykładem może być Chińska Republika Ludowa, która w maju 2017 roku wydobyła blisko 130 tysięcy m³ tego surowca w celach badawczych. Chińczycy zapewniali przy tym, że ich metoda jest w pełni bezpieczna dla środowiska (Moll, 2017). Również rosyjskie firmy, takie jak Gazprom, wspólnie z Rosyjską Akademią Nauk od 2005 roku poszukują możliwości pozyskiwania i wykorzystania hydratów metanu (Gazprom, 2005).

Perspektywa wydobywania klatratu metanu, chociaż warunkowana dopiero znaczną zmianą klimatu na Syberii, potwierdza nieustającą atrakcyjność tego terytorium w aspekcie geopolitycznym. Już w 1904 roku słynny brytyjski geograf i geopolityk, sir Halford John Mackinder, w swoim ponadczasowym dziele *Geograficzna oś historii* (2009, s. 10-11) wykazuje, że Heartland, do którego należy przede wszystkim Syberia, jest dzięki łatwości swojej obrony „fortecą stworzoną przez Boga”, dalej stwierdza zaś, że „wielka forteca jest nie tylko obronna – jest także płaska i żyzna – zdolna do karmienia milionów”. Brytyjski geopolityk zauważa również, że Heartland to klucz do objęcia rządów nad całą kulą ziemską, ponieważ bardzo trudno terytorium to podbić, może zatem spokojnie i wytrwale rozwijać się na nim cywilizacja lądowa, zdolna po pewnym czasie dokonać ekspansji na mocarstwa morskie.

Koncepcja Mackindera w perspektywie globalnego ocieplenia powinna jednak ulec redefinicji. Założenie, że Heartland, a więc i Syberia, pozwala na kontrolę nad światem, pozostaje wciąż prawdziwe, jednak nie w takiej formie, jak opisywał to Mackinder. Wydaje się, że Syberia zostanie prawdopodobnie ostatnim rezerwuarem surowcowym przyszłych pokoleń, a państwo bądź organizm zarządczy, który będzie tymi terenami zawiadywał, będzie w stanie w dużej mierze dyktować warunki gospodarcze i polityczne reszcie świata. Aby jednak w pełni wykorzystać potencjał Syberii, należy już w najbliższej przyszłości zacząć inwestować

w ten region. Federacja Rosyjska, aktualna posiadaczka tych rozległych terenów, od 2014 roku pogrążona w kryzysie, który pochłania majątek zgromadzony w czasie bessy w funduszach państwowych nastawionych na inwestycje w duże projekty dla rozwoju przemysłu (Kosowska, 2016, s. 45), nie ma wystarczająco dużo pieniędzy, aby to zrobić. W geopolityczną grę o Syberię może się więc włączyć państwo chińskie, po którym jednak nie należy się spodziewać nagłych i gwałtownych posunięć. Jak pisze Stanisław Bieleń (2015, s. 240),

rosnące w potęgę Chiny stawiają raczej na adaptację do istniejącego porządku, a nie na jego rewizję, stąd zmiany globalne póki co przebiegają ewolucyjnie. Okazuje się zatem, że to nie sam układ sił decyduje o zachowaniach międzynarodowych państw, lecz także idee czy koncepcje na temat wykorzystania potęgi do określonych celów.

Chiny stopniowo, jednak niezwykle skutecznie wypierają ekonomicznie Rosję z jej strefy wpływów (najświeższym przykładem może być sprawa turkmeńskiego gazu i zaangażowanie Chińskiej Republiki Ludowej w budowę gazociągu o dużej przepustowości, co osłabia rosyjskie wpływy w Azji Centralnej). To pokazuje, że w przyszłości chińscy inwestorzy będą skłonni poważnie się włączyć w nowe zagospodarowanie Syberii. Ten kierunek ekspansji pomógłby Chinom także rozwiązać problem przeludnienia. Graczy w tej geopolitycznej grze prawdopodobnie będzie więcej, jednak jak faktycznie potoczą się losy Syberii i jej bogactw oraz czy nie zwycięży natura, okaże się dopiero w przyszłości.

The Geopolitical Significance of Siberia in the Perspective of Global Warming

The revolution of 1917 brought about many changes in Russia, one of the most significant ones being the industrialization of the entire USSR, including Siberia. The mass industrialization process has become a direct cause for the increase of the amount of greenhouse gases in the atmosphere, which has triggered what is known as „global warming”, the effects of which are felt today.

The paper deals with the analysis of the geopolitical position of Siberia in relation to the theory of Heartland proposed by Sir Halford John Mackinder, and an attempt to redefine it due to Siberian resources of crude oil and natural gas which are strategic for Russia. The aim of the article is to answer the question of how climate change in the region can affect its attractiveness and how control over Siberia can influence its position in the international system.

Геополитическое значение Сибири в перспективе глобального потепления

Революция 1917 года привела к большим изменениям в России. Советская власть решилась на индустриализацию всего СССР, включая Сибирь. Массовая индустриализация, которую провели большевики, стала прямой причиной роста количества парниковых газов в атмосфере, что вызвало явление известное как «глобальное потепление», последствия которого ощущаем сегодня.

В статье рассматривается геополитическая ситуация Сибири используя теорию Heartlandу сэра Халфорда Джона Маккиндера, предпринимается попытка ее переосмысления с учетом основных для РФ энергоресурсов добываемых в Сибири – нефти и природного газа. Цель выступления – ответить на вопрос, как изменение климата в регионе может повлиять на его привлекательность и как контроль над Сибирью может повлиять на ее положение в международной системе.

Rewolucja rosyjska

Spuścizna

„Implementacje strategii” zmiany

Poddając ocenie transponowanie zdobyczy rewolucji do zmieniających się realiów zarówno sfery wewnętrznej, jak i zewnętrznej państwa rosyjskiego, przyznać należy, że wykazują się one niezwykle elastycznością i trwałością. Zjawisko to związane jest z pragmatycznym podejściem do definiowania obszarów implementacji strategii zmiany od samego początku państwowości rosyjskiej jako Rosji Radzieckiej. One bowiem, obok przebudowy ustrojowej i politycznej, pieriestrojki ideologicznej i transformacji gospodarczej, a także przeobrażeń struktury społecznej i przemodelowywania koncepcji polityki zagranicznej, stanowiły i nadal stanowią fundament konstytuujący dzisiejszą rzeczywistość polityczną Federacji Rosyjskiej i narodu rosyjskiego. Ze wszystkimi tego zjawiska konsekwencjami, zarówno tymi pozytywnymi, jak i negatywnymi. Budują one tożsamość kulturową, która wpływa na percepcję świata zewnętrznego, ale także pozwala odnaleźć się w rzeczywistości zachodzących przemian wewnętrznych.

www.akademicka.pl

